

De kilometerteller telt, niet de leeftijd van de auto

2011/36
27 | 05 | 2011

MENSEN

WELVAART

BESCHERMING

Op 10 mei lanceerde Itinera haar pensioenboek "Onze pensioenerfenis" en ondertussen wordt het debat alvast op allerlei fora gevoerd door betrokken burgers. Dat velen hun ongenoegen laten blijken over de boodschap dat we langer moeten werken, is volstrekt te begrijpen.

Ivan Van de Cloot
Hoofdeconoom
Itinera Institute

Op 10 mei lanceerde Itinera haar pensioenboek "Onze pensioenerfenis" en ondertussen wordt het debat alvast op allerlei fora gevoerd door betrokken burgers. Dat velen hun ongenoegen laten blijken over de boodschap dat we langer moeten werken, is volstrekt te begrijpen.

Op de pianist schieten is echter niet iets waar we veel mee opschieten. Als de overheidsuitgaven sinds de eeuwwisseling niet sneller waren toegenomen dan het economisch draagvlak dan konden we vandaag nog geloven in het financieren van de vergrijzing zonder het slopen van de muur van 65 jaar als eindpunt van de loopbaan. De overheidsuitgaven zonder rentebetalingen namen echter gedurende die periode in

ons land met liefst 70% toe tegen slechts 20% in Duitsland. De taak van de econoom bestaat er vaak in verbanden te leggen die weinigen willen zien. Er is een logisch verband tussen het financieringsprobleem van ons pensioenstelsel en het gebrek aan budgettaire discipline van de overheden in dit land. Diegenen die met recht veel belang hechten aan de eerste pijler van het wettelijk pensioen zouden ook de eersten moeten zijn die aandringen op het zuinig beheer van de publieke middelen.

Fundamenteel is de opzet van een pensioenstelsel te remediëren aan de kortzichtigheid van de mens om te denken aan zijn oude dag. Die kortzichtigheid komt echter zowel naar boven in gedragsstudies over de keuze tussen consumeren

“

Er is een logisch verband tussen het financieringsprobleem van ons pensioenstelsel en het gebrek aan budgettaire discipline van de overheden in dit land.

”

of sparen op het individuele vlak als op het collectieve vlak van de overheidsfinanciën. De realiteit is inderdaad dat hoe meer de politiek faalt om goed op de centen te letten, hoe meer er gerekend zal moeten worden op de solidariteit van de babyboomers onder de vorm van langer werken. De re-

aliteitszin vergt echter ook dat we niet kunnen rekenen op een participatiegraad van 100% op de leeftijd tussen 55 en 65. Net het besef dat niet iedereen in dezelfde capaciteit is om nog te werken op gevorderde leeftijd noopt tot de noodzaak om het taboe van werken voorbij de 65 te doen sneuvelen.

Uiteraard kan dit onmogelijk de verantwoordelijkheid zijn van het individu alleen. In grote bedrijven is het nog te vaak de werkgever die zijn oudere werknemers vroegtijdig uitrangereert zoals ook blijkt uit de erbarmelijke opleidingsinspanningen voor het personeel vanaf een bepaalde leeftijd. De verantwoordelijkheid ligt dus evengoed bij de werkgever op het vlak van leeftijdsbewust personeelsbeleid, voor loopbaanbeleid, voor permanente vorming, voor kwalitatieve jobs ... Met de systemen die het mogelijk laten om aan die verantwoordelijkheid te ontko-

men, moet dan ook korte metten gemaakt worden. De meeste verontwaardigde reacties gaan inderdaad over de uitzichtloosheid die mensen ervaren om nog tien jaar langer dezelfde job te doen. Het correcte antwoord is dat dit helemaal niet de bedoeling kan zijn en dat men de transitie moet kunnen maken naar een aangepaste job. Zeker in KMO's ligt dit niet altijd voor de hand maar daar rust dan ook de verantwoordelijkheid van de maatschappij om met herplaatsingsprogramma's de cirkel rond te maken. Een en ander kan gebeuren in volle vrijheid maar wel met meer verantwoordelijkheid voor gemaakte keuzes. Het door Itinera voorgestelde notioneel pensioensysteem zorgt ervoor dat de bijdragen aan het stelsel de rechten bepalen en niet langer het fetisj van de leeftijd: zo is het eindelijk de kilometerteller die telt en niet langer de leeftijd van de auto.

Terecht stellen velen de vraag of we niet meer middelen kunnen mobiliseren om te vermijden dat het pensioenstelsel ten onder gaat aan de demografische realiteit. Het antwoord hierop is dat het voor een stuk te laat is. Als we de komende decennia 1,4 miljoen extra gepensioneerden tellen dan betekent dit evengoed dat die allemaal gewerkt hebben en bijdragen betaald. Er kan niet meer van hen verwacht worden dat ze ook

allemaal een omvangrijk aanvullend pensioen hebben opgebouwd als hen steeds verteld werd dat dat niet nodig was. We koesteren geen illusies dat, ongeacht wat het beleid doet, de volgende generaties hier voor zichzelf lessen uit trekken en meer hun eigen boontjes zullen doppen.

Voor het betalen van de pensioenen van de babyboomers stellen we ook solidariteit voor tussen hoge en lage pensioenen door de fiscale neutraliteit tussen inkomen uit arbeid en pensioen. Vanwege syndicale organisaties wordt er vooral gerekend op het belasten van inkomens uit andere bronnen dan arbeid. Ongetwijfeld evolueren we nog meer naar zogenaamde alternatieve financiering en Itinera zal na het pensioenboek werken aan een boek over de noodzaak van fiscale hervormingen. Zonder daar te veel op te willen voorlopen, is het fundament van elke oplossing gebaseerd op meer jobs. Denken dat dit verenigbaar is in ons hoogbelast land met een drastische algemene lastenverhoging vergt heel veel verbeel-

dingskracht: zelfs als we het nominale aanslagpunt wegschuiven van arbeid blijft dezelfde arbeid meestal de reële dragende factor.

Ivan Van de Cloot
Hoofdeconoom

Voor duurzame economische groei
en sociale bescherming